

Голові разової спеціалізованої вченої
ради в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Саханенко С.Є.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата військових наук, старшого наукового співробітника **Остапенка Олександра Анатолійовича** на дисертацію **Кіша Ярослава Васильовича** «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

1. Актуальність теми дисертації

Дисертаційне дослідження Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» присвячене важливій і своєчасній науковій проблемі, що перебуває на перетині публічного управління, організаційно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів, кадрової політики, внутрішнього контролю та інституційної стійкості державних органів зі спеціальним статусом.

Актуальність обраної теми зумовлена тим, що Державне бюро розслідувань є одним із ключових елементів сучасної правоохоронної системи України, діяльність якого безпосередньо впливає на стан законності, довіру суспільства до держави, ефективність протидії злочинам, вчиненим особами з особливим публічним статусом, а також на загальну якість функціонування сектору безпеки і правопорядку. Водночас результативність такого органу залежить не лише від обсягу його процесуальних повноважень, а й від того, наскільки ефективно організовано систему внутрішнього управління, кадрового забезпечення, контролю, аудиту, координації та підзвітності.

Особливого значення ця проблематика набуває в умовах воєнного стану, коли органи публічної влади функціонують у середовищі підвищених ризиків, кадрового навантаження, суспільної напруги та необхідності оперативного реагування на складні безпекові виклики. За таких умов Державне бюро розслідувань має не лише виконувати передбачені законом завдання, а й демонструвати високий рівень організаційної керованості, процедурної визначеності, професійної стійкості та управлінської дисципліни. Саме тому дослідження публічного управління в структурі ДБР має не лише теоретичне, а й очевидне практичне значення.

Слід позитивно оцінити те, що автор розглядає ДБР не тільки як правоохоронний орган, а як складну інституційно-управлінську систему, у межах якої поєднуються правові, організаційні, кадрові, контрольні та комунікаційні механізми. Такий підхід є методологічно виправданим, оскільки дозволяє вийти за межі вузького аналізу нормативного статусу ДБР і дослідити його функціонування через категорії публічного управління: керованість, підзвітність, результативність, відповідальність, інституційну спроможність, баланс концентрації та деконцентрації управлінських процесів.

Актуальність дисертації також підтверджується необхідністю подальшого вдосконалення організаційно-правових засад діяльності ДБР, зокрема в частині проходження публічної служби, розмежування управлінських повноважень, підвищення ефективності внутрішнього контролю й аудиту, удосконалення кадрових процедур, забезпечення прозорості та належної взаємодії з інститутами громадського контролю.

Таким чином, тема дисертації є актуальною, відповідає сучасним потребам науки публічного управління та практики державного будівництва, а також має значення для підвищення ефективності функціонування правоохоронних органів України в умовах реформування та воєнних викликів.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Кіша Ярослава Васильовича вирізняється належним рівнем наукової аргументації, логічною побудовою та послідовністю викладу матеріалу. Автором сформовано достатню теоретичну та нормативну базу дослідження, що дозволило комплексно розглянути проблематику публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань у її організаційно-правовому вимірі.

Обґрунтованість наукових положень забезпечується правильним визначенням об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження. Об'єктом роботи є суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань, а предметом — організаційно-правовий механізм такого управління, включно з інституційно-управлінськими засадами проходження публічної служби, балансом концентрації й деконцентрації, а також управлінськими функціями і повноваженнями Директора ДБР.

Методологічна основа дисертації є достатньою для досягнення поставленої мети. Автором використано діалектичний, системний, структурно-функціональний, формально-юридичний, порівняльний методи, а також методи аналізу, синтезу, узагальнення та абстрагування. Застосування цих методів дало змогу дослідити ДБР як багаторівневу управлінську систему, визначити внутрішні зв'язки між її структурними елементами, виявити проблемні аспекти нормативного регулювання та сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності публічного управління.

Структура дисертації є логічною і відповідає поставленим завданням. У першому розділі розкрито теоретико-методологічні основи розуміння публічного управління в структурі ДБР, проаналізовано становлення та

розвиток відповідної управлінської моделі, а також досліджено баланс концентрації та децентрації. Другий розділ присвячено особливостям проходження публічної служби в ДБР, адміністративно-правовому статусу державних службовців, їх функціям, посадовим обов'язкам, службовим режимам і відповідальності. У третьому розділі розглянуто організаційно-управлінські функції та повноваження Директора ДБР, його внутрішню та зовнішню управлінську компетенцію, взаємодію з Радою громадського контролю, а також проблеми й перспективи реалізації функцій керівництва ДБР.

Сформульовані в дисертації висновки є послідовними, обґрунтованими та такими, що впливають зі змісту проведеного дослідження. Вони відображають не лише описовий аналіз чинної моделі функціонування ДБР, а й містять авторське бачення напрямів її вдосконалення. Зокрема, заслуговують на увагу положення щодо необхідності посилення управлінської відповідальності, удосконалення кадрових процедур, розвитку внутрішнього контролю й аудиту, підвищення ролі планування, оцінювання управлінських результатів і процедурної визначеності.

Рекомендації автора мають прикладний характер. Вони можуть бути використані для вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності ДБР, розроблення внутрішніх управлінських стандартів, покращення кадрової політики, підвищення прозорості й підзвітності органу, а також для розвитку системи професійної підготовки публічних службовців у правоохоронній сфері.

Отже, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій є достатнім. Дисертація свідчить про здатність здобувача самостійно аналізувати складні явища публічного управління, формувати науково обґрунтовані висновки та пропонувати практично орієнтовані шляхи удосконалення організаційно-правового механізму діяльності ДБР.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича полягає в розробленні комплексного підходу до розуміння публічного управління в структурі Державного бюро розслідувань як цілісного організаційно-правового механізму, що поєднує нормативне регулювання, управлінську компетенцію, кадрове забезпечення, внутрішній контроль, аудит, підзвітність і громадський контроль.

Уперше:

- обґрунтовано розуміння публічного управління в структурі ДБР як інтегрованої організаційно-правової системи, що поєднує управлінські процедури, кадрові механізми, інструменти контролю та взаємодії із суб'єктами зовнішнього впливу, а не зводиться до сукупності внутрішніх адміністративних рішень;

- доведено, що баланс концентрації та децентрації в управлінській моделі ДБР виступає не лише організаційним принципом, а функціональною умовою забезпечення керованості, підзвітності та ефективності діяльності центрального апарату і територіальних управлінь;

- сформульовано визначення організаційно-правового механізму публічного управління в ДБР як системи взаємопов'язаних управлінських інструментів, процедур і компетенцій, спрямованих на мінімізацію управлінських ризиків, забезпечення законності та стабільності функціонування органу в умовах ризиків;

- встановлено, що внутрішній контроль і внутрішній аудит у структурі ДБР виконують не лише функції перевірки дотримання законодавства, а є елементами управлінської відповідальності та антикризового реагування, які впливають на якість управлінських рішень і рівень довіри до органу;

- обґрунтовано роль Ради громадського контролю при ДБР як специфічного інструменту демократичної підзвітності в системі публічного управління, здатного за належного нормативного та процедурного забезпечення виконувати функцію зворотного зв'язку між органом і громадянським суспільством.

Удосконалено:

- наукове розуміння адміністративно-правового статусу державних службовців ДБР шляхом його розгляду крізь призму організаційно-управлінських функцій, режиму проходження служби і відповідальності, що дозволяє точніше визначити місце публічної служби в забезпеченні інституційної стійкості органу;

- підходи до визначення управлінської компетенції Директора ДБР у системі публічного управління з урахуванням поділу на внутрішню та зовнішню управлінську діяльність, а також необхідності процедурного посилення його повноважень інструментами прозорості й підзвітності;

- концептуальні засади використання зарубіжного досвіду організації публічного управління в спеціалізованих правоохоронних та антикорупційних органах з метою адаптації до українських умов без механічного перенесення інституційних моделей.

Набуло подальшого розвитку:

- положення теорії публічного управління щодо органів зі спеціальним правоохоронним статусом у частині поєднання управлінської автономії з політичною та суспільною підзвітністю;

- наукові уявлення про кадрові механізми, службові режими та відповідальність публічних службовців як чинники забезпечення ефективності та доброчесності управлінських процесів у правоохоронній сфері;

- обґрунтування значення організаційно-правових механізмів публічного управління в забезпеченні стабільності та передбачуваності діяльності ДБР в умовах реформування, підвищених безпекових ризиків і дії спеціальних правових режимів.

Таким чином, наукова новизна дисертації полягає у формуванні цілісного управлінсько-правового бачення функціонування ДБР, що має значення як для розвитку науки публічного управління, так і для практичного вдосконалення діяльності органів публічної влади у правоохоронній сфері.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях
Основні результати дисертаційного дослідження Кіша Ярослава Васильовича

достатньо повно відображені в наукових публікаціях здобувача. За темою дисертації опубліковано праці, у яких висвітлено ключові напрями проведеного дослідження: забезпечення прозорості та відповідальності в публічному управлінні ДБР, організаційну структуру Державного бюро розслідувань, внутрішній аудит і контроль, організаційно-правове забезпечення кадрового добору та атестації працівників ДБР, а також зарубіжний досвід інституційного й кадрового забезпечення діяльності ДБР.

Зазначені публікації узгоджуються зі змістом дисертації та відображають основні її положення. У них послідовно розкриваються питання, які становлять основу дисертаційного дослідження: організаційна побудова ДБР, кадрова політика, управлінська відповідальність, контрольні механізми, прозорість, підзвітність, внутрішній аудит і можливості використання зарубіжного досвіду.

Апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях підтверджує, що основні положення дисертації були представлені в академічному середовищі та пройшли належне наукове обговорення. Тематика апробаційних матеріалів відповідає змісту дисертації та засвідчує поступовість і системність наукового пошуку здобувача.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях є достатньою для підтвердження наукової самостійності здобувача та відповідності дисертації вимогам до кваліфікаційних наукових праць на здобуття ступеня доктора філософії.

5. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертація Кіша Ярослава Васильовича має вагоме значення для розвитку науки публічного управління, оскільки поглиблює наукові уявлення про управлінські процеси в органах публічної влади зі спеціальним статусом. Робота дозволяє розглядати ДБР не лише як суб'єкта правоохоронної діяльності, а як інституцію, ефективність якої залежить від якості внутрішньої організації, кадрової політики, управлінської координації, контролю та підзвітності.

У теоретичному аспекті дисертація сприяє розвитку наукових положень про організаційно-правовий механізм публічного управління, інституційну стійкість правоохоронних органів, управлінську компетенцію керівника органу, баланс концентрації та децентрації, внутрішній контроль, аудит і громадський контроль. Одержані результати можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях з проблематики публічного управління у сфері безпеки, правопорядку та правоохоронної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення діяльності ДБР, оптимізації управлінських процедур, підвищення ефективності кадрових механізмів, розвитку внутрішнього контролю й внутрішнього аудиту, а також вдосконалення інструментів підзвітності та прозорості. Положення і висновки дисертації можуть бути застосовані в нормотворчій діяльності, у практиці публічного адміністрування в ДБР та суміжних органах, у системі професійної підготовки і підвищення

кваліфікації публічних службовців, а також у науково-дослідній роботі та викладанні дисциплін з публічного управління й адміністративного права.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За результатами ознайомлення з дисертаційною роботою Кіша Ярослава Васильовича ознак порушення академічної доброчесності не встановлено. Використані в дисертації положення, ідеї, результати досліджень інших науковців, нормативні акти та аналітичні матеріали супроводжуються належними посиланнями на відповідні джерела.

Зміст дисертації, логіка викладу матеріалу, сформульовані висновки та пропозиції свідчать про самостійний характер наукового дослідження. Положення, винесені на захист, відповідають змісту роботи та впливають із проведеного автором аналізу.

Дисертація виконана з дотриманням вимог наукової етики, академічного письма та коректного використання джерельної бази.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження Кіша Ярослава Васильовича є завершеною науковою працею, що має належний теоретичний і практичний рівень. Водночас окремі положення роботи можуть бути предметом наукової дискусії та подальшого розвитку.

У дисертації достатньо ґрунтовно розглянуто баланс концентрації та децентрації в управлінській моделі ДБР. Водночас доцільним було б більш детально показати, які саме управлінські рішення мають залишатися на рівні центрального апарату, а які можуть бути ефективно делеговані територіальним управлінням без ризику втрати єдності управлінської практики.

У роботі обґрунтовано важливість кадрового добору, атестації та професійного розвитку працівників ДБР. Водночас перспективним було б глибше розкрити питання підготовки управлінських кадрів для ДБР, зокрема формування лідерських компетентностей, стресостійкості, кризового управління та здатності діяти в умовах воєнного стану.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний і дискусійний характер. Вони не знижують загальної позитивної оцінки дисертації, не впливають на її наукову новизну та практичне значення, а можуть бути враховані здобувачем у подальших дослідженнях.

8. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертація Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» є самостійною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано науково обґрунтовані результати, що мають значення для розвитку науки публічного управління та практики організаційно-правового забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань.

Робота характеризується актуальністю теми, належним методологічним рівнем, логічною структурою, достатньою обґрунтованістю висновків, науковою новизною та практичною спрямованістю рекомендацій. Зміст дисертації відповідає заявленій темі, меті та завданням дослідження. Основні

результати роботи відображені в наукових публікаціях здобувача та пройшли належну апробацію.

Дисертаційне дослідження відповідає галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» і спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Його положення можуть бути використані в науковій, освітній, нормотворчій та практичній управлінській діяльності, зокрема у сфері вдосконалення організаційно-правового механізму функціонування Державного бюро розслідувань.

На підставі викладеного вважаю, що дисертація Кіша Ярослава Васильовича «Публічне управління в структурі Державного бюро розслідувань: організаційно-правовий аспект» відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а її автор, Кіш Ярослав Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Остапенко Олександр Анатолійович

кандидат військових наук,

старший науковий співробітник,

доцент кафедри соціально-гуманітарних наук

Національного університету «Одеська політехніка»

" _____ " _____ 2026 р